

socialplatform

Bryssel oktober 2004

Använda offentliga pengar på bästa sätt

“Offentlig upphandling” är det begrepp som används när regeringar och offentliga myndigheter köper varor och tjänster eller beställer offentliga arbeten och samhällsservice. Stora summor används på detta sätt varje år och pengarna går till många olika ändamål - från skolmat till nya motorvägar och allt däremellan.

I hela EU står offentlig upphandling för 16% av BNP, vilket motsvarar 1500 miljarder euro, varje år!

Frivilligorganisationer som arbetar med miljö, sociala frågor och rättvis handel, fackförbund, sociala företag, nätverk mellan städer liksom många andra organisationer vill att man ska ta hänsyn till sociala och ekologiska kriterier vid offentlig upphandling. Det är anledningen till att vi samlade våra styrkor på europeisk nivå och förde en kampanj för att säkerställa att de nya EU-reglerna för offentlig upphandling skulle ge regeringar och offentliga myndigheter större frihet att ta hänsyn till sociala, och etiska aspekter samt miljöhänsyn i upphandlingsförfaranden.

Nu fortsätter vi vår kampanj på medlemsstatsnivå för att se till att regeringar och offentliga myndigheter använder sig av denna frihet...

Billigast är inte alltid bäst

Att använda offentliga pengar till att stödja hållbar utveckling är ett viktigt sätt att uppnå ekologiska, sociala och etiska mål. Lägsta pris ger inte alltid bäst valuta för pengarna - inte när det handlar om hållbar utveckling.

När myndigheter köper förnyelsebar energi, energisnåla datorer, ekologiska livsmedel eller livsmedel som har producerats enligt principerna för rättvis handel till matsalar och sjukhus, när de insisterar på att de företag som arbetar för dem respekterar arbetstagarnas rättigheter, arbetsnormer och kollektivavtal, när de främjar sysselsättning för personer med funktionshinder eller långtidsarbetslösa, när de ser till att tillgänglighet för alla är ett krav när arbeten och tjänster utformas och tillhandahålls - det gör skillnad.

Nu har vi ett tillfälle...

Nationella regeringar håller nu på att anta regler som överför den nya EU-lagstiftningen om offentlig upphandling som antogs 2004. EU:s lagar ger regeringar och offentliga myndigheter möjlighet att främja hållbar offentlig upphandling, men det är inte alltid ett krav.

Regeringarna kan därför välja. Kommer de att utnyttja möjligheterna att bidra till hållbar utveckling på bästa sätt och formulera regler som uppmuntrar myndigheter att köpa hållbara varor och tjänster? Eller kommer de att kringgå sina åtaganden om en hållbar utveckling och författa regler som utgör hinder för offentliga myndigheter som vill göra det? Vi kan se till att regeringarna väljer rätt!

Handling säger mer än ord

Gång på gång har EU:s regeringar fastställt mål för hållbar utveckling:

- EU har sin egen strategi för hållbar utveckling som regeringarna enades om 2001. Målet är att se till att ekonomisk utveckling går hand i hand med miljöskydd, sysselsättning, social integrering och social utveckling. Strategin framhåller att politik som förs inom olika områden bör gå i samma riktning och inte vara motstridig.
- Det konstitutionella fördraget som regeringarna enades om i juni 2004 (ännu inte ratificerat av medlemsstaterna) har hållbar utveckling som ett av Europas huvudsakliga mål. Där står det att *"Unionen skall verka för Europas hållbara utveckling som bygger på välavvägd ekonomisk tillväxt, på en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft där full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas, samt på en hög miljöskyddsnivå och en bättre miljö."*
- EU:s stadga om grundläggande rättigheter, som regeringarna enades om år 2000 och som nu ingår i det konstitutionella fördraget, fastställer grundläggande sociala och anställningsrättigheter, bland annat om icke-diskriminering, rätt till "rättvisa" arbetsförhållanden, rätt att ansluta sig till en fackförening samt förhandlingsrätt och rätt till kollektiva aktioner.
- Rapporten från EU:s flerpartsforum om företagens sociala ansvar (CSR), antagen av arbetsgivare, företags- och frivilligorganisationer samt fackförbund i juni 2004, erkände att företagens sociala ansvar kan bidra till hållbar utveckling. Den rekommenderar att offentliga myndigheter stödjer utveckling av produkter och tjänster som tar hänsyn till ekologiska och sociala aspekter och att de utvärderar hur offentliga medel kan användas på ett så ansvarsfullt och effektivt sätt som möjligt, med hänsyn till ekologiska, sociala och ekonomiska kriterier.

Dessutom har de flesta av EU:s medlemsstater även sina egna nationella, regionala och/eller lokala strategier för hållbar utveckling. Den naturliga följden borde vara att stödja hållbar utveckling genom att maximalt utnyttja möjligheterna i samband med offentlig upphandling.

Vad kan vi göra?

Nu är tiden inne att utöva påtryckningar på våra nationella regeringar för att se till att regler för offentlig upphandling gynnar miljön och vårt samhälle. Skriv till ministern som har ansvaret för att utarbeta regler för offentlig upphandling. Ni kan använda bifogade brevmall och ovanstående argument som kopplar offentlig upphandling till strategier och mål för hållbar utveckling på EU- och nationell nivå. Och varför inte göra gemensam sak med de nationella medlemmarna i de europeiska organisationer som arbetar tillsammans för den här frågan? Ni kan få information om vem som deltar genom att titta på medlemsförteckningarna på följande webbplatser:

- Europeiska federationen för offentliganställdas förbund (EPSU) www.epsu.org
- GMB www.gmb.org.uk
- EFS www.etuc.org
- Europeiska miljöbyrån (EEB) www.eeb.org
- Social plattform www.socialplatform.org
- Europeiskt handikappforum www.edf-feph.org
- Eurocities www.eurocities.org
- Europeiska organisationen för rättvis handel www.eftrafairtrade.org
- CECOP www.cecop.org
- ICLEI www.iclei-europe.org/procurement

Mer information

Vi har också tagit fram en "*Praktisk handbok om att genomföra och ingå kontrakt enligt de nya omarbetade EU-direktiven om offentlig upphandling*". Den kan laddas ned från ovanstående webbplatser.

Det finns ytterligare information om offentlig upphandling och/eller hållbar utveckling på följande webbplatser:

- Europeiska kommissionens sida om offentlig upphandling:
- http://europa.eu.int/comm/internal_market/publicprocurement/index_en.htm
- Fackets och frivilligorganisationernas kampanj om att "*Investerera för hållbar utveckling*"
<http://www.socialplatform.org/module/FileLib/ManifestoforSustainableInvestmentEN.pdf>
- ICLEI:s kampanj för hållbar offentlig upphandling Procura⁺ www.iclei-europe.org/procurement
- EU:s rapport från flerpartsforumet om företagens sociala ansvar
http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/csr/csr_index.htm

Mall för brev till regeringar om att göra regler för offentlig upphandling ekologiskt, socialt och etiskt hållbara

Vi, (organisation(er)), uppmanar er att utnyttja alla de möjligheter som ges i EU:s direktiv om offentlig upphandling och överföra dem till nationell lagstiftning på ett sätt som främjar hållbar utveckling.

Vi påminner er om att lägsta pris inte alltid ger bäst värde. Tilldelningskriterier som inte är av rent ekonomisk natur kan vara lika viktiga när man beslutar om vad som ger värde för pengarna.

Om kriterierna som används är kopplade till kontraktets föremål i fråga, kan de användas för att avgöra vilket bud som är mest fördelaktigt ekonomiskt sett. Detta måste framgå klart och tydligt i nationell lagstiftning.

Det är viktigt att regler för offentlig upphandling låter offentliga myndigheter använda sociala, ekologiska och etiska kriterier i förfaranden för offentlig upphandling och begära att social- och miljölagstiftning och internationella avtal uppfylls.

Reglerna bör uppmuntra offentliga myndigheter att:

- i specifikationer och tilldelningskriterier för offentliga kontrakt inbegripa sociala, ekologiska och etiska hänsyn och uppfylla allmänhetens krav genom att göra hållbar utveckling till ett av målen för den nationella lagstiftningen.
- acceptera märkning av produkter från rättvis handel och miljömärkning som bevis på att kriterierna uppfylls, speciellt då det krävs oberoende certifiering för att få tillförlitlig information om hur väl sociala eller ekologiska krav uppfylls, till exempel för miljövänlig el och hållbar skog.
- säkerställa att anbudsgivare uppfyller sina skyldigheter när det gäller arbetarskydd, arbetsvillkor och arbetsmiljö, enligt vad som fastställs i lagar och kollektivavtal (samt i EU:s stadga om grundläggande rättigheter och ILO-konventioner).
- främja sysselsättning och utbildningsmöjligheter för långtidsarbetslösa och funktionshindrade personer, bland annat genom att reservera offentliga kontrakt åt skyddade arbetsplatser som anställer funktionshindrade.
- inkludera obligatoriska tillgänglighetskriterier för funktionshindrade personer i de tekniska specifikationerna vid anbuds förfaranden.
- behandla brister i sociala, ekologiska och etiska skyldigheter som en allvarlig försummelse och grund för uteslutning från ett offentligt kontrakt.

Offentlig upphandling är ett mycket viktigt verktyg med vilket regeringar och offentliga myndigheter kan stödja hållbar utveckling.

Detta är er chans att påverka – kasta inte bort den!

Kampanjorganisationer

socialplatform

Social plattform är en organisation bestående av över 30 europeiska frivilligorganisationer, federationer och nätverk som arbetar i den sociala sektorn. **Social plattform**s huvudsakliga mål är att skapa ett Europa för alla genom att förespråka social integration och social rättvisa samt bekämpa alla former av diskriminering.

Tel: 32 2 511 37 14, fax: 32 2 511 19 09, e-post: policy@socialplatform.org, www.socialplatform.org

Europeiskt handikappforum (EDF) är en europeisk paraplyorganisation som företräder 50 miljoner funktionshindrade medborgare i Europa. EDF:s uppgift är att se till att funktionshindrade personer fullständigt kan åtnjuta grundläggande och mänskliga rättigheter.

Tel: +32 2 2824600, fax +32 2 2824609; e-post info@edf-fehp.org www.EDF-fehp.org

Europeiska federationen för offentliganställdas förbund (EPSU) företräder 180 fackförbund i den offentliga sektorn som organiserar 8 miljoner arbetstagare i hela Europa inom statlig och europeisk förvaltning, lokal och regional förvaltning, sociala tjänster och sjukvård samt allmännyttiga verk (energi, avfall, vatten). Tel: + 322 250 10 80, fax: + 322 250 10 99, e-post epsu@epsu.org www.epsu.org

GMB är Storbritanniens fjärde största fackförbund och företräder 650 000 medlemmar i 8 branscher: offentliga och kommersiella tjänster, byggnad, ingenjörarbete, livsmedel och fritid, processindustri, energi, textil och konfektion. Tel: +322 230 56 75, fax: +322 230.56.24, e-post gmb-brussels@geo2.poptel.org.uk www.gmb.org

Europeiska federationen för arbetarkooperativ, sociala kooperativ och löntagareägda företag (CECOP) är en internationell ideell organisation som företräder små och medelstora arbetarstyrda företag i 42 av Europarådets medlemsländer. Tel: +32 2.543.10.33, fax: +32.2.543.10.37, e-post cecop@cecop.coop www.cecop.coop

EFS är en arbetsmarknadspart som är talesman för arbetstagare och deras organisationer på EU-nivå. Man arbetar för att utveckla ett enat Europa som präglas av fred och stabilitet och där arbetstagare kan åtnjuta en hög levnadsstandard. EFS samlar 77 nationella centralorganisationer från 35 länder, och 11 europeiska branschfederationer och företräder 60 miljoner arbetstagare. Tel: 32-2-2240-411, fax: 32-2-2240-454/55, e-post ETUC@ETUC.ORG www.etuc.org

EUROCITIES är nätverk för Europas storstäder och företräder 120 städer från hela Europa med över 100 miljoner invånare. EURO CITIES arbetar för en gemensam hållbar framtidsvision där alla medborgare kan åtnjuta en god livskvalitet. Tel: +32 2 552 08 88, fax: +32 2 552 08 89, e-post info@eurocities.be www.eurocities.org

Europeiska miljöbyrån (EEB) är en federation för 143 frivilligorganisationer i 31 länder. EEB:s uppgift är att främja miljöpolitik och hållbar politik på EU-nivå.

Tel: +32 2 2891090, fax : +32 2 2891099 e-post info@eeb.org www.eeb.org